

VERTEC.

Izhaja
1. dne v
meseču
in stoji
za vse
leto po
pošti
2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.
Brez
pošte:
za vse
leto 2 gl.
40 kr.,
za pol
leta 1 gl.
20 kr.

Naroč-
nina naj
se na-
prej pla-
čuje in
pošilja
ured-
ništvu v
špi-
talskih
ulicah
hž. št
273
v Ljub-
ljani.
(Lal-
bach.)

Časopis s podobami za slovensko mladost.

Stev. 2.

V Ljubljani 1. februarja 1875.

Leto V.

Ptica in deček.

Kaj prestala si mi peti,
Ljuba ptičica?
Al' si bolna, ali trudna,
Ti živalica?

Evo hrane, hladne vode,
Hitro mi zapoj! —
Rad poslušam glase tvoje,
Zlati ptiček moj!“

In zapoje ptica milo,
Deček se solzi —
Tožna pesen drobne ptice
V serce ga boli:

In zapoje ptica milo,
Deček se solzi;
Smertna pesen drobne ptice
V serce ga boli!

„Pela sem ti, ljubi deček,
Zmirom radosno —
In vedrila s petjem milim
Lice mladostno!

Tudi zdaj bi ti zapela,
A mogoče nij —
Mučis z gladom me ubogo
Tri že cele dni!

Pozabljivost tvoja kriva
Smerti moje bo,
Naj zatorej se zapojem
Zadnje pesenco!“

Lj. V.

Ruděča kápica.

(Poslověnila Lujiza Pesjakova.)

Živelo je nekedaj deklétce, nežna priserčna stvarca, katero je ljubil ves svet. Tako se govori in tako se v knjigah čita; a če je zaradi tega tudi res, vendar nij nedvomno; kajti baš take nežne, priserčne dušice, katere ves svet

ljubi, sovraži zavist, a zavist, — to je hud volk v basni in v resnici, kateri nežne, priserčne stvarce požira. Vsak dan se moremo o tem uvéríti. To priserčno dekletce je bilo vsem ljubo, a najljubše svojej babici, katera je njej kupila krasno krilce in rudéče pokrivalo, ki se je deklica po njem imenovala: „Rudéča kápica.“

Necega dné je mati spekla pogačo ter dejála dekletcu: „Rudeča kapica!“ babica je bolna, pojdi k njej, vprašaj lepo, kako jej je, ter nêsi lep kos pogače, dokler je še mehka, tudi malo vina, présnega masla in še drugih dobrih stvari, katere ti v vërbašček naložim. „Rudéča kápica“ je hodila rada k bábici, da-si je pot bil dolg. To se umeje samo ob sêbi; znano je, kako babice ljubijo vnuke, in videti bi hotela vnuka, kateri ne bi ljubil svoje bábice. Predno se je „Rudéča kápica“ napotila, posvari jo mati: „dete, dete! hodi zmirom na ravnost; ne oziraj se niti na desno, niti na levo, ter ne daj se nikómur odverniti od prémega (ravnega) pota!“ — Tako do malega vse matere govoré, kadar hčere od dóma pošiljajo. — Časi kaj pomaga, časi nič; kajti mnogo krat so najboljše besede zamán izgovorjene. Ko je „Rudéča kápica“ dospela v gozd, srečala je kuma (botra) volka. Nič se ga nij ustrašila, ker pridna, nedolžna je bila; vedela še nij, kaj je volk. A on je dobro znal sladek grizljaj, ter najrajši bi jo bil mahoma požerl; ali ljudjé so bili blizu in nij se derznil. Približa se jej, kakor je navada, z vsakdanjimi prijaznimi besedami:

„Dobro jutro, „Rudéča kápica!“ kam tako rano?“ (Glej podobo str. 19.)

„Lepo hvalo! k bábici grém; bolna je. Pogače jej nêsem, — mati jo je spêkla, — tudi malo vina, présnega masla in še drugih dobrih stvari.““

„Daleč li od tod stanuje gospá bábica?“

„O dà, zeló daleč za gozdom, tik málina, v pervej hiži pred vasjo.““

„Ker je bolna,“ reče volk, ter pobožno sklene prednji nogi, „nu, ker je bolna, hočem jo tudi jaz obiskati. K bolnikom rad hodim, da je tolažim in jim pripovedujem besedo božjo. Pojdi na ravnost, draga „Rudéča kápica!“ ne oziraj se niti na desno niti na levo, ter ne daj se nikómur odverniti od prémega (ravnega) pota. Samo še necega bolnika obiščem, potem pridem za tobaj.““

„Blagi volk,“ misli si „Rudéča kápica,“ „baš takó govori, kakor mati. In koliko ima dela, ako hoče potolažiti vse bolnike! Vendar je še dobrih duš na sveti! Kako hiti k dobrim delom! Têče, kakor bi ne mogel učkati svojega posla.““

Ko je dekletce tako premišljevalo, tedaj je volk res tekkel, kar je mogel, a samo zato, da bi „Rudéčo kápico“ prehitel in k babici prišel poprej nego ona.

„Rudéča kápica,“ videč mnogo lepih cvetlic, začne je tergati in vtikati v présno maslo in v pogačo, potem jame plesti venčke in je ovijati okrog stekleníce, da je bilo vse krasno; mnogej pličici pogleda v gnjezdo, ter se čudi mladičem, ki imajo rumene kljunčke in tako širôko zijájo. Odlómi kosce pogače ter je vtakne v kljunčke. „Hvala Bogu!“ misli si, „tudi jaz dobro delam, kajti mladički so gladni. A vina jim ne smem dati; tudi jaz ga ne dobdem, to nij pijača mladosti.““

V tem se volk nij mudil nabiráje cvetlic, niti vencev nij plel, za gnjezdca se nij ménil, — zloba hití, kar more, — in skoraj je dospel do bábičine hiže ter poterkal na vrata: „terk! terk!“

„Kedó je?“ vpraša bábica sè slabim glasom.

„Jaz, „Rudéca kapica.“ Vina sem prinesla in pogače ter mnogo dobrega.“

„Za kljuko pritisni, ter odpre se ti!“

Volk pritisne za kljuko, vrata se odpró, ubogo bábico popade in jo požre v hipu, kakor bi nič ne bilo. Zdaj obleče nje obleko, priveže si veliko nje belo čépicó na glavo ter si jo potegne globoko na čelo. Potem zapre vrata, leže v posteljo in čaka. „Stara, suha bábica je bila dober grízljaj,“ reče; „kako li mi bode stoperv dobrila slastna „Rudéca kapica!“ Samo da bi skoraj prišla, jedva je čakam; rad jo imam, da bi jo kar požerl.“

„Rudéce kápice“ nij bilo treba dolgo čakati. „Terk! Terk!“ poterka na vrata.

„Kedó je?“ vpraša volk in prizadeva si posnemati bábičin glas.

„Jaz sem, „Rudéca kápica,“ vina in pogače sem prinêsla ter še kaj dobrega in tudi mnogo evetlic.““

„Pritisni za kljuko in odpre se ti!“

„Rudéca kápica“ pri sne za kljuko in vstopi. Bábičin glas se jej malo súmen zdí, ter čuden duh je po sobi, do malega kakor v zverinjáku. Nič

dobro jej nij bilo ob serci. To je bila sumnja in kakor govoré, vsem je tako, katerih čaka nesreča. Vedéla nij, kaj bi storila in rekla, ter boječa je ogledovala po sôbi. Volk je potegnil odejo čez obraz, a ne, da bi jo takój požerl, kakor je bábito, nego dejál je stari grešnik: „draga moja „Rudeča kápica!“ prinési mi dobre jedí in kapljico vina.“ Tresla se je „Rudéča kápica“ ter mislila: „oj, tako mi je ob serci, kakor bi kaj krivega bila storila. Res sem pregrešila: poslušala nijsem ljube matere; na ravnost nijsem šla k bábiti!“ V tem hipu bábito pogleda ter zavpije: „oh, bábita, kako da imaš tolika ušesa?“

„Da te bolje slišim!“

„Oh, bábita, zakaj imaš tolike oči?“

„Da te bolje vidim!“

„Oh, bábita, zakaj imaš tako strašna usta?“

„Da te laže snem!“

Ko je volk izrekel te besede, požre jo.

A bila bi prežalostna povest, ako bi je uže zdaj bilo konec, in pravice bi ne bilo na zemlji, ko bi volkovi nekažnjevani požirali „Rudéče kápice.“ Lepa pripovedka treba da ima lep konec, in pravica obveljá, če je tudi časi neverjetno. — Res, tako se je zgodilo. Volk je zaspal, kakor bi imel najčistejšo dušo, kajti njegovo gaslo je bilo:

„Ako se hrane dobro naložiš,
Vselej najslaje, najbolje zaspíš!“

Smerčal je, da je šumelo po gozdu. To smerčanje ga je pogubilo. Lovec je slišal in prišel, ne vedoč, da je on v tem hipu namesto pravice, kakor na sveti sploh malo kedo vé, zakaj to ali to dela. Najpervo je ménil, da bábita smerčí; a ko je volka ugledal, mahoma je súmnel o zločinstvu. Hitro je potegnil ostri lovski nož in razprál zverini trebuh. Izkočili sta „Rudéča kápica“ in bábita.

Volk, katerega nič nij huje skerbélo, nego li tešč trebuh, probudi se in debelo pogleda, ko vidi pred soboj bábito in „Rudéčo kápico.“ Zeló je bil razserjen, da se je kedó prederznil vzeti mu, kar si je sè zobmi osvôjil. Hôtel je izpregovoriti in potegniti se za svojo pravico, ko ga je lovec ustrelil. „Hudodelstvo je treba kažnjevati,“ reče, „ako ne, bilo bi vse zaman.“

„Rudéča kápica“ potem nikoli nij krenila s prémega (ravnega) pota in bábito je strah ozdravil nje bolezní. Vedno je bila čversta, niti nahoda nikoli nij imela pozneje. Na srečno otetbo obéh ter na zdravje vseh priserčnih vnukov in vsih ljubih bábit na sveti, — zatorej tudi na zdravje mnogih vas, prijazni čitatelji! — izpil je lovec vse vino, kar ga je bila prinésla „Rudéča kápica“ od dóma, in tako je bil tudi on poplačan za svoje dobro delo. —

Hvaležni sin.

(Povest. Posl. V. — ž—.

Sin ubozega črevljarja slovenske vasíce si je v daljnjej Ameriki pridobil s pridnostjo nekaj iménja, ter se je zopet vernol v svojo domovino, kjer si je v velicem mestu kupil lepo hižo, ter ondu začel kupčevati. Njegova roditelja sta se ga često spominjala, gorko želéč, da bi ga Bog vselej in povsod